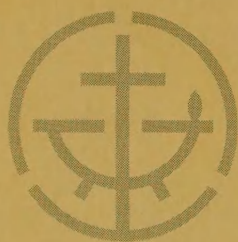

School of Theology at Claremont

1001 1387112

PK
3012
R6

Theology Library

SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
California

Theology Library
SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
California

TABLE OF CONTENTS

Introduction	3
Hymn of Bharadvaja to Dawn	7
Hymn of Atreya to Agni	11
Hymn of Visvramitra to the Sun	13
Hymn of Vasishtha to Agni	17
Hymn of Vasishtha to Agni	21
Hymn of Vasishtha to the Rain God	23
Hymn to Agni	25

EXCUSEBAT J. L. COX,
Great Queen Street, Lincoln's-Inn Fields.

P R O Æ M I U M.

RIG-VEDÆ hymnorum specimen, in quibus tractandis per hanc hiemem quod temporis vacaret collocavi, viris Sanscritæ doctis ante oculos pono: qui ut cœpti a me laboris difficultatem juste æstimabunt, ita etiam præproperæ forsitan editionis temeritatem excusent rogo.

Jam statim aperientem me carminum volumen, quod Rig-Vedæ primum est, obscurarum et vocum et inflectionum turba tum impediēbat, tum iterum capiebat et nescio qua delectatione alliciebat. Quarum quum in lexicis et grammaticis nostris frustra plerumque quærat explicatio, consulendi mihi erant ipsorum Indorum ad hoc litterarum genus editi libri: qui ut sæpe me retardarint, et etiamnunc retardent, minutis argutiis et perplexa sua brevilquentia, ita tamen magnopere me adjuvarunt, non modo ad hoc Vedarum studium, sed ad omnem linguæ Sanscritæ facultatem. Ante alios hic mihi nominandus est PANINIS, philologorum apud Indos princeps, amplissimi canonum grammaticalium operis conditor: tum BHATTOJIDIKSHITAS, qui, ætate po-

sterior, PANINIS praecepta commodius disposuit, antiquae linguae peculiaritatem proprio capite separatim explicans, et omnia perpetuo commentario adductisque exemplis illustrans. Sed uterque vocum tantummodo antiquam inflectionem illustrant; de ipsis obscuris dictionibus, quid sibi velint, exquirendum est e NIGHANTU, obsoletarum vocum indice, qui YASCAM autorem habuisse fertur. Utilissimum hunc libellum, quamvis hactenus ἀνέκδοτον, hic illic in notis meis laudavi: integrum mox edere cogito, si primum de dubiorum quorundam locorum vera lectione et interpretatione certior factus ero.

Nescio tamen, an ipsi illustrissimi duumviri, PANINIS atque YASCAS, aditum mihi ad sacrum Sarasvatis fontem, omni, ut ferunt, divina humanaque doctrina scaturientem, aperire valuisent, nisi tertius subvenisset SAYANACHARYAS, egregii in Vedas commentarii autor, cujus aliquot volumina nuperrime ex legato Tayloriano Londinum allata, et in bibliotheca curiae Indicæ deposita sunt.

Neque silentio mihi prætereunda est docta celeberrimi H. T. COLEBROOKII de Vedis dissertatio (*Asiatic Researches*, T. VIII.), quæ tantam perspicuitatem reconditissimis rebus affundit, ut ductum ejus, tanquam clari sideris lucem, tuto sequuturus sit, quicumque studiorum suorum cursu huc defertur.

His fretus subsidiis, ad eum qualemcunque Vaidicæ disciplinæ gradum nunc perveni, quem hoc specimen declarat. Textum

aliquot hymnorum dedi ad fidem librorum manuscriptorum, qui in hac urbe tum in Museo Britannico, tum in bibliotheca mercatorum in Indiam commeantium asservantur: illustratum translatione Latina paucisque notis, quæ vereor ne inscientiam meam prodant magis quam celent.

In SAYANACHARYÆ scholiis PANINISQUE præceptis iterum iterumque perquirendis, et in evolvendis diligenter ipsis Vedarum voluminibus, etiamnunc quod datur otii consumo: sperans fore ut aliquando vetusti hi libri, tanto honore a Brachmanis habiti, accuratius per me nostratibus innotescant. In quibus sermonis inculta solemnitas delectabit multos, qui ad linguarum analogiam indolemque explorandam animum applicuerunt: dum alios mecum juvabit cognoscere, quonam religionis genere prisci mortales in conspectu altorum Imai cacuminum, ad sacrati Gangis ripas, vel ubi sancta ficus patulis se diffundit ramis, creditam numinis præsentiam reveriti fuerint.

- १ उदु श्रिय उषसो रोचमाना अस्थुरपां नोर्मयो रूशन्तः ॥
 कृणोति विश्वा सुपथा सुगान्यभूदु वस्वो दक्षिणा मघोनी ॥
- २ भद्रा ददृक्ष उर्विया विभास्युत् ते शोचिर्भीनवो द्यामपपन्न ॥
 आविर्वक्षः कृणुषे शुभ्रमानोषो देवि रोचमाना महोभिः ॥
- ३ वहन्ति सीमरूणासो रूशन्तो गावः सुभगामुर्विया प्रथानां ॥
 अपेजते शूर अस्तेव शत्रून् बाधते तमो अजिरो न वोल्हा ॥

NOTÆ.

1. *Udu* pro *ut*, eadem veteris linguæ licentia, qua mox *abhūdu* pro *abhūt*. Ita in hymno ad Solem (*Savitri*), V. 4. 5. init.

उदु थ देवः सविता ययाम हिरण्ययीममतिं यामशिश्नेत् ॥
 नूनं भगो ह्यो मानुषेभिर्वि यो रत्ना पुरूवसुर्दधाति ॥
 उदुतिष्ठ सवितः श्रुध्यस्य हिरण्यपाणे प्रभृतावृतस्य ॥
 व्युवीं पृथ्वीममतिं सृजान आ नृभ्यो मर्तभोजनं सुवानः ॥

“ Sursum ille divinus Sol agit auream formam, quam tollit;

“ Nunc venerabilis invocandus est ab hominibus, qui divitias locuples dispertitur.

“ Exsurge, Sol; audi hanc matutinam precem, aurimane,

“ Magnam, grandem formam exhibens, hominibus humana dona tribuens.”

Junge *ud* + *asthuh*. Hujusmodi tmeseos mox frequentissima exempla invenies.—

BHARADVAJÆ HYMNUS IN AURORAM.

(LIB. V. 1. 5.)

1. Luces Auroræ fulgentes exsurgunt aquarum veluti undæ fulvæ;
Ea reddit omnia aperta *et* pervia : est clara alma Maghoni.
2. Augusta conspicitur, magna, fulgens : splendor tuus radiique
ad cœlum evolant ;
Formam revelas splendida, Aurora Dea, radians luminibus.
3. Vehunt eam lucentes fulvi radii, splendentem, magnam, ce-
lebratam.
Ut heros telis feriens repellit hostes, *ita ipsa* celeriter fugat
tenebrarum quasi turbas.

NOTÆ.

Apām normayah contractum ex *apām na ūrmayah*, i.e. ad litteram, aquarum non (*veræ* undæ, sed *quasi*) undæ. Similem locum citat BHATTOJID. p. 219. in not. ad PANIN. IV. 4. 135. Frequentissimus est hic usus particulæ *na* in comparisonibus pro adsuétiori nobis *iva*.

2. *Dadriksha* i. q. *drīṣyate*.—*Āvishkrīnushe* i. q. *prakaṭīkaroshi*. SAY.—Junge *ut + apaptan*.
3. *Sīm* i. q. *enām*. NIGH. IV. 2.—*Gāvah* i. q. *raṣmayah*. NIGH. I. 5.—*Arunāśah* pro *arunāh*, vid. PANIN. VII. 1. 50.—*Arunyo gāvah* “radii lucentes,” teste YASCA attributum Auroræ (*ushasām*) proprium sunt : hoc equidem colligo ex loco NIGH. I. 15. quem hic totum describam.

हरी इन्द्रस्य १ रोहितो ग्रेः १ हरित आदित्यस्य १ रासभावश्चिनयोः १
अजाः पूषः १ पृषत्यो भरतां १ अरूण्यो गावः उषसां १ श्यावाः

- ४ सुगोत ते सुपथा पर्वतेष्ववाते अपस्तरसि स्वभानो ॥
 सा न आवह पृथुयामन्नृषे रयिं दिवो दुहितरिषयध्वै ॥
- ५ सावहयोक्षभिरवातोषो वरं वहसि जोषमनु ॥
 त्वं दिवो दुहितर्या ह देवी पूर्वहूतौ महना दर्शिताभूः ॥
- ६ उत् ते वयश्चिद्वसतेरप्लन् नरश्च ये पितुभाजो व्युष्टौ ॥
 अमा सते वहसि भूरि वाममुषो देवि दाशुषे मर्त्याय ॥

NOTÆ.

सवितुः ॥ विरूपा वृहस्पतेः ॥ नियुतो वायोरिति दशादिष्टोपयोजनानि ॥

Astā, jaculator, tela jaciens. Amant hanc introducere imaginem. Ita in hymno in Indram, VII. 8. 22.

अस्तेव सुप्रतरं लायमस्यन् भूषन्निव प्रभर स्तोममस्मै ॥

“Jaculatoris instar, qui acutam sagittam emittit, ornans quasi effer hymnum illi (Indræ).” Et in hymno in Agnim, IV. 5. 4.

स इदस्तेव प्रतिधादशिथन् शिशीत तेजो यसो न धारां ॥

“Ille jaculatoris instar induit *radios*, jaculaturus exacuit splendorem *suum*, ferream quasi sagittam.”—

Ajiram i. q. serius *achiram*. NIGH. II. 15.—*Na* i. q. *iva*.—*Volhā* a SAYANACHARYA explicatur per *senā*: apud YASCAM non occurrit.

4. *Sugū*, *supathū* pro *sugāni*, *supathāni*, vid. PANIN. VI. 1. 70.—*Rishve* i. e. *darśanīye*.—*Ishajadhyai* i. e. *eshanīyaih*. SAYAN.

5. *Ukshan*, teste AMARASINHA bovem significat; juxta SAYANACHARYAM vel equum vel bovem. Et sane utramque potestatem admittit vocabuli origo, a radice *vah*,

4. *Transitus quin tibi et viæ munitæ sunt in saltibus et in imperviis locis; ærem permeas, splendida,*
Tu nobis adfer, magno curru conspicua, opes, cœli filia, exoptatas.
5. *Tu invehere equis, invicta Aurora: divitias adfers ad usum,*
Tu, cœli filia, Dea, quæ matutina prece colenda, admiranda es.
6. *Tuam ad lucem et aves relinquunt domicilium, et homines cibo fruentes:*
Prope versanti largiris multas opes, diva Aurora, cultori mortali.

NOTÆ.

vehere, juxta quam quodvis jumentum designare potest, quod collo dorsove domatur. Respondet Germanicum *Ochs*, et Anglicum *ox*.—*Josham anu* i. q. *josham prati*, ad fruendum iis, ut iis fruamur.—*Darṣatā* i. q. *darṣanīyā*. SAYAN —“Cœli filiam” sæpe Auroram appellant; ita V. 1. 6.

एषा स्या नो दुहिता दिवोजा क्षितीरच्छन्ती मनुषीरजीगः १

या भानुना रशता रम्यास्वज्ञायि तिरस् तमश्चिदक्न ॥

“ Illa hæc filia cœligena nos genus humanum illucescens suscitatur :

“ Quæ luce rosea per noctes conspicitur, spernens tenebras atque stellas.”

(Vox *tiras* hic posita est pro *tiraskurvantī* : quam structuram sæpius animadverti : ut in hymno ad Asvinos, III. 4. 3. *Tirah purū chid aṣvinā rajānsi . . . eha yātam*, “ spernentes multas tenebras huc venite, Asvini;” et in hymno ad Agnim, I. 1. 37. *Ya inkhayanti parvatān, tirah samudram arnavam marudbhīr agnā āgahi*, “veni Agnis, cum Marutis, qui transeunt montes, spernentes mare undosum.”)

6. *Pitubhājah* compos. ex *pitu*, quod inter voces “cibum” significantes occurrit apud YASCAM, NIGH. II. 7.—*Amā sate*, i. e. *samīpe vartamānāya*. SAYAN. Rem illustrabunt Manuis verba. (Lib. iv. sl. 94.)

ऋषयो दीर्घसन्ध्यत्वाद्दीर्घमायुरवाप्नुयुः १

प्रज्ञां यशश्च कीर्तिं च ब्रह्मवर्चसमेव च ॥

- १ त्वामग्ने हविष्मन्तो देवं मर्तास ईलते १
मन्ये त्वा जातवेदसं स हव्या वक्ष्यानुषक् ॥
- २ अग्निर्होता दास्वतः क्षयस्य वृक्तवर्हिषः १
सं यज्ञासश्चरन्ति यं सं वाजासः श्रवस्यवः ॥
- ३ उत स्म यं शिशुं यथा नवं जनिष्ठारणी १
धर्तारं मानुषीणां विशामग्निं स्वध्वरं ॥
- ४ उत स्म दुर्गृभीयसे पुत्रो न हार्याणां १
पुरू यो दग्धासि वनाग्ने पशुर्न यवसे ॥
- ५ अध स्म यस्यार्चयः सम्यक् संयन्ति धूमिनः १
यदीमह त्रितो दिव्युप ध्मातेव धमति शिशीते ध्मातरी यथा ॥

NOTÆ.

1. *Jātavedasam*, compos. c. *vedah*, quod apud YASCAM inter nomina divitias significantia occurrit. NIGH. II. 10.—*Havyā* pro *havyāni*.—*Vakshi* contr. pro *vahasi*. cf. PANIN. II. 4. 80.—*Anushak*, i. e. *nirantaratayā anushaktam yathā*. SAYAN. Conf. III. 1. 9. *sa veda yajnam ānushak* “ille (Agnis) novit sacrificium undecunque;” ubi SAYAN. *ānushak* explicat per *āsamantāt*.
2. *Hotā* i. e. *devānām āhvātā*. SAY.—Nescio an recte intelligam vocabulum *kshayasya*. SAYANACHARYÆ verba hæc sunt: *kshayanti nivasanty asmin svargasūadhanaphalāni iti kshayah*.—Junge *san + charanti*. Repetita deinde præpositio *sa* ipsius verbi anaphoram subintelligendam esse innuit.
3. *Uta sma*, et paullo post *adha sma* sunt meræ transitionis particulae, quas in con-

ATREYÆ HYMNUS IN AGNIM.

RV. 5. 9
(LIB. IV. 1. 1.)

1. Te, Agnis, sacra obeuntes deum homines colunt.
Meditor te divitem : tu oblationes tollis prehensas.
2. Agnis, *Deorum* arcessitor, quem *hominis* liberalis, pii, litantis
Sacrificia assequuntur, oblationesque gloriam conferentes ;
3. Quem infantis instar parvuli gignunt ligna *attrita*,
Sospitatorem mortalium hominum, Agnim pie colendum ;
4. Ægre prehenderis, suboles quasi serpentium,
Magnas qui comburis sylvas, Agnis, pecus veluti stramine
vescens.
5. Et cujus flammæ subito exsurgunt fumo obvolutæ ;
Quum semetipsum undecunque sub divo faber veluti adflat,
excandescit tanquam coram fabro.

NOTÆ.

versione mea omisi.—*Janishṭa* i. e. *ajanishūtām*. SAY.—*Viṣām*, hominum. Hanc enim originariam fuisse vocabuli significationem, nullus dubito. Conf. III. 1. 9. *Adābhyaḥ pura etā viṣām agnir manushīnām*, “ invictus dux hominum mortalium Agnis.”

4. *Durgrībhūyase*. Particulam *dur*, alibi nominibus tantum præfigi solitam, hic verbo præpositam vides. *Grībhūyase* pro *grībhyase* i. q. *grīhyase*. Notabilis est hujus dictionis cum Persico *گرفت*, et Germanico *greifen* convenientia.—*Putro na* et *paṣur na*. Insignis est hæc negativæ particulæ in comparationibus exprimendis usurpatio. vid. supra pag. 6. 7.—*Purū vanā* pro *purūni vanāni*.

5. *Yad* i. q. *yadā*.—*Im* i. q. *enam*, ut femininum *sīm* i. q. *enām*. YASCAS, NIGH. IV.

६ तवाहमग्न उतिभिर्मित्रस्य च प्रशस्तिभिः ।

वेषोयुतो न दुरिता तुर्यां मर्त्यानां ॥

७ तं नो अग्ने अभी नरो रयिं सहस्व आभर ।

स क्षेपयत् स पोषयद्भुवद्वाजस्य सातय उतैधि पृत्सु नो वृधे ॥

in Tishan

१ इयं ते पूषन्नघृणे सुष्टुतिर्देव नयसी ।

अस्माभिस्तुभ्यं शस्यते ॥

२ तां जुषस्व गिरं मम वाजयन्तीमवा धियं ।

वधूयुरिव योषणां ॥

NOTÆ.

2. Cui hic non in mentem veniat mira analogia Germanicorum pronominum *ihn* vel *ihm* et *sie*? Transtuli *īm* per "semetipsum," ita suadentibus SAYANACHARYÆ verbis *īm ayam ātmānam*.—*Aha*, particula expletiva.—*Tritah*, ad litteram, "a tribus (partibus)."—*Dhmātari* pro *dhmātari*, producta, ex veteris linguæ licentia, ultima vocis vocali.—Junge *upa* + *dhamati*.
6. *Duritā* pro *duritāni*.—*Turyām* i. q. *tareyam*. c.f. PANIN. VII. 1. 103.
7. Junge *abhi* + *ābhara*.—*Kshepayat*, *poshayat*, et *bhuvat* sunt specimina optativi modi, antiquo sermoni peculiaris, quem Grammatici technico termino *Let* appellant. vid. PANIN. III. 4. 7. seqq. et 34. VII. 3. 70.—Vox *pr̥tsu* hac ipsa locativi forma apud YASCAM inter vocabula pugnam significantia recensetur. (NIGH. II. 17.)—*Edhi*. Unicum hoc est exemplum, in quo lingua recentior priscam Imperativi termi-

6. Tui ego, Agnis, invocationibus amicique laudibus
Inimicos quasi, insidias effugerim hominum.
7. Illam nobis, Agnis, vir potentissime, abundantiam adfer.
Is propulsato *hostes*, is *nos* nutrito, estoque *ad* cibi impetra-
tionem *adjutor*. Itaque es in proeliis nobis auxilio.

VISVAMITRÆ HYMNUS IN SOLEM.*

(LIB. III. 4. 10 et 11.)

1. Hæc tui, Sol radians, fausta laudatio, splendide, nova
A nobis tibi celebratur.
 2. Eam libens accipe laudem meam; desiderantem visita
mentem
Vir amans veluti mulierem.
-

NOTÆ.

nationem *dhi* retinuit. Quam formam grammatici ad radicem *as* (esse) retulerunt. Equidem malim eam pro imperativo radicis *i* (ire) habere, quæ singulam hanc speciem verbo substantivo mutuo dederit.

(*) Vide hoc carmen Anglice redditum a COLEBROOKIO in egregia sua de Vedis dissertatione. (Asiatic Researches, Vol. VIII. pag. 400. edit. Lond.)

1. *Deva* hic et sæpissime a SAYANACHARYA explicatur per *dyotamāna*: cui haudquam obstat vocabuli *ἔρμης*: nam cum *div*, *dyo*, *dyu*, quæ diem, aërem, cælum significant, cognatum illud esse nemo dubitabit.
2. *Jushate* apud YASCAM (NIGH. II. 6.) inter verba desiderandi occurrit. Sæpe usurpatur de Diis, mortalium preces vel sacrificia benigne excipientibus. Ita in hymno in Agnim, III. 8. 15.

३ यो विश्वाभिविपश्यति भुवना सं च पश्यति ॥

स नः पूषा विता भुवत् ॥

४ तत् सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ॥

धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

५ देवस्य सवितुर्वयं वाजयन्तः पुरन्ध्या ॥

भगस्य रातिमीमहे ॥

६ देवं नरा सवितारं विप्रा यज्ञैः सुवृत्तिभिः ॥

नमस्यन्ति धियेषिताः ॥

NOTÆ.

जुषस्व नः समिधं जातवेद आ च देवान् हविरद्य वक्षि ॥

“ Libens excipe nostrum sacrificium, dives, Deosque hodie ad oblationem adduc.”

Gīh, vox, tum præsertim Deorum invocatio. Apud YASCAM (NIGH. I. 11.) quinquaginta sex alia vocabula reperias quibus eadem significationis latitudo inesse videtur.—*Vājayantīm* i. e. *vājam annam ichhantīm*, SAYAN.—*Avā* pro *ava*, producta metri in gratiam ultima syllaba.—*Vadhūyuh*, feminæ appetens; desiderativum nomen, a *vadhū* per suffixum *yuh* deductum. Vid. PANIN. III. 2. 170.

3. *Viṣvā bhuvanā* pro *viṣvāni bhuvanāni*. PANIN. VI. 1. 70.—*Abhivipaśyati* pro una composita voce habui, dissentiens leviter a SAYANACHARYA, qui *abhi* separatim per *abhimukhyena* illustrat, et *vipaśyati* per *viśeshena paśyati*. Idem *sampaśyati* interpretatur per *yathātmānam samyag jñāti*, nimio forsan studio serioris philosophiæ placitum cum sanctissimi carminis contextu reconciliandi.

Duorum Solis nominum usu duæ in hoc carmine partes distinguuntur: appellatur enim Sol in priori parte (str. 1-3) *Pūshan*, i. e. Nutritor, in altera parte (str. 4-6) *Savitri*, i. e. Prolificus (? a rad. *su* generare).

3. Qui omnes perspicit res atque conspicit,

Is nobis Sol tutor esto.

4. Illam splendidi Solis præclaram lucem meditamur,

Qui mentes nostras ducere velit.

5. Splendidi Solis nos, cibum desiderantes, supplicatione

Adorabilis donum precamur.

6. Splendidum Solem sacerdotes vatesque sacrificiis et piis

precibus

Venerantur, mente incitati.

NOTÆ.

4. *Dhīmahi* i. q. serius *dhyāyāmah*.—*Prachodayāt*, optativus, a grammaticis *let* dictus, cujus ultima syllaba ad arbitrium vel produci vel corrumpi potest: vid. PANIN. VII. 3. 70.

5. *Vājayantah*, partic. desiderativi cujusdam ut videtur verbi, a nomine *vājah* derivati, quod apud YASCAM inter substantiva cibum significantia occurrit. Conf. I. 1. 8.

तं त्वा वाजेषु वाजिनं वाजयामः शतक्रतो ॥

“ Eum te, cibo abundantem, cibi caussa imploramus, Satacratus.”—

Purandhyā i. e. *stutyā prajñayā*.—*Bhagah* i. e. *bhajanīyah*.—*Rātih* i. e. *dānam* SAYAN.

6. *Narā* i. e. *karmanām netūrah*. SAYAN. Conf. V. 1. 1. (Hymn. in Asvinos.)

स्तुषे नरा दिवो अस्य प्रसन्ताश्विना हुवे जरमाणो अर्कैः ॥

“ Cantu ductores cœli hujusce clementes Asvinos voco, celebrans carminibus ;”

Ubi SAYANACHARYAS pariter *narā* per *netūrān* explicat.—*Dhīyeshitāh* i. e. *karmanā buddhyā cha preryamānāh*.—*Suvrīktibhīh* i. e. *śobhanastotrāih*. SAYAN.

- १ उपसद्याय मीहुषे आस्ये जुहुता हविः १
यो नो नेदिष्ठमायं ॥
- २ यः पञ्चचर्षणीरभिनिषसाद दमे दमे १
कविर्गृहपतिर्युवा ॥
- ३ स नो वेदो अमात्यमग्नी रक्षतु विश्वतः १
उतास्मान् पातवंहसः ॥
- ४ नवं नु स्तोममग्नये दिवः श्येनाय जीजनं १
वस्वः कुविद्वनाति नः ॥
- ५ स्याही यस्य श्रियो दृशे रयि वीरवतो यथा १
अग्ने यज्ञस्य शोचतः ॥

NOTÆ.

1. *Āsye* i. e. *tasya mukhe*. SAYAN. Sed idem alibi *devānām āsyabhūte*, quod prætulī.—
Nedishtham āpyam i. e. *āsannatamo bandhuh*. SAY.
2. Vocem *charshanayah* YASCAS inter *manushyanāmāni* retulit, NIGH. II. 3. eaque sub hac simplici specie satis frequenter occurrit, veluti quum Indras et Varunas invocantur tanquam *dhartārā charshanānām* (Lib. I. 1. 32.), vel Indras solus tanquam *samrāt charshanānām* (Lib. VI. 1. 20.). Sed eandem vocem hic cum numerali nomine *pancha* compositam videmus: quod quid addat sensui, nondum potui discere. SAYANACHARYAS *panchacharshanāh* illustrat per *panchajanān manushyān*, et istud ipsum, quo hic tanquam adjectivo utitur, vocabulum *panchajanāh* apud AMARASINHAM et YASCAM inter *manushyanāmāni* recensetur. Simili sensu usurpatur *panchakshitayah*, quod apud YASCAM desidero. Possintne hujusmodi dictiones ad

VASISHTHÆ HYMNUS IN AGNIM.

RV 7.15.1

(LIB. V. 2. 18. et 19.)

1. Venerabili benefico *deorum* principi offerte butyrum,
Qui nobis proximus affinis *est* ;
2. Qui cum mortalibus versatur in eorum domibus,
Vates, ædium dominus, juvenis.
3. Ille Agnis nostras opes paratas custodito undecunque,
Et nosmetipsos servato a delicto.
4. Novum nunc hymnum Agni, cœlorum accipitri, cano :
Opes multas dato nobis ;
5. Cujus fulgor gratus est visui, veluti divitiæ *patri* filios
habenti,
Agnis, *dominus* sacrificii ardentis.

NOTÆ.

aliquam vetustam populi in quinque gentes distributionem respicere ?—*Dame dame*
i. e. uniuscujusque domi. Hunc repetiti nominis usum, ut in lingua vulgari, ita in
Vedis quoque sæpe animadvertas : e. g. Lib. I. 1. 2.

उप त्वाग्ने दिवे दिवे दोषावस्तर्धिया वयं ।
नमो भरन्त एमसि ॥

“ Te, Agnis, caliginis fugator, quotidie nos mente venerabundi adorimur.”

(*Emasi* pro *imah*, vid. PANIN. VII. 1. 46.)

4. *Divah şyenah*, cœli accipiter, dicitur Agnis credo, quia fumus ignis celeriter in cœlum
escendit. Accipitris imagine uti solent, ubi aliquid velox depingunt. Ita in hymno
in Asvinos, Lib. V. 8. 2.

- ६ सेमं वेतु वषट्कृतिं अग्निर्जुषत नो गिरः ।
यजिष्ठो हव्यवाहनः ॥
- ७ नि त्वा नक्ष्य विशपते द्युमन्तं देव धीमहि ।
सुवीरमग्न आहुत ॥
- ८ क्षप उत्तश्च दीदिहि स्वग्नयस्त्वया वयं ।
सुवीरस्त्वमस्मयुः ॥
- ९ उप त्वा सातये नरो विप्रासो यन्ति धीतिभिः ।
उपाक्षरा सहस्रिणी ॥
- १० अग्नी रक्षांसि सेधति शुक्रशोचिरमर्त्यः ।
शुचिः पावक ईडः ॥

NOTÆ.

आ नः स्तोममुपद्रवत् तूयं श्येनेभिराशुभिः ।
यातमश्वेभिरश्विना ॥

“ Ad nostrum sacrificium properate celeriter accipitribus velocibus, venite equis, Asvini.”

Quin YASCAS vocem *šyenāsah* inter nomina equum significantia retulit. NIGH.
I. 14.

6. *Semam pro sa imam.*—*Havyavāhana*, conf. MAN. IV. 249.

7. *Viṣpatih* i. q. serius *viṣām patih* sive *vaiṣyānām patih*, i. e. agricolarum princeps. Sed in lingua antiqua, ut *viṣah* in universum homines, ita *viṣpatih* generatim regem, dominum designare videtur. Ita in hymno in Agnim, III. 8. 18.

6. Is hanc exaudito precem Agnis, et libens accipito nostram
invocationem, *longinqua*
Venerandus sacrorum gestator.
7. Te, venerabilis hominum domine, fulgentem, deus, medi-
tamur,
A multis adoratum, multum compellate Agnis.
8. Noctu luceque flagra : collustrati a te simus nos ;
Cultoribus abundans tu *et* nostri amans *es*.
9. Te ob felicitatem homines pii adeunt sacrificiis,
Adit vox multisona.
10. Agnis Rakshasas profligato, clare splendens, immortalis,
Purus, lustrator, adorabilis.

NOTÆ.

विशां क्विं विस्पतिं मानुषीणां शुचिं पावकं दृतपुष्टमग्निं ।

“ Agricolarum vatem, regem hominum, purum, lustrantem, butyro fruenter,
Agnim.”

Animadvertite quam et specie et sensu vetus Indica vox *viṣpatis* cum Lithuanico *wiesz-
patis* conveniat. (Vid. Boppii libellum, *Die Sündfluth*, &c., pag. 150, not.)—
Junge *ni* + *dhīmahi*.

8. *Asmayuh* i. q. *asmān kāmāyamānah*. SAYAN. Desiderativum nomen, derivatum a
thematē pronominali *asmat* per suffixum *yu*, de quo vid. PANIN. III. 2. 170.—
Seagnayah, i. e. ad litteram, bono igne instructi.
9. *Viprāsah* pro *viprāh*. PANIN. VII. 1. 50. *Viprah* i. q. *medhāvī*. NIGH. III. 15.—
Junge *upa* + *yanti*, et ad alterum *upa* subintellige + *yāti*. Vid. infra pag. 21.

- १ एना वो अग्निं नमसोर्जो नपातमाहुवे
प्रियं चेतिष्ठमरतिं स्वध्वरं विश्वस्य दूतममृतं ॥
- २ स योजते अरूषा विश्वभोजसा स दुद्रवत् स्वाहुतः १
सुब्रह्मा यज्ञः सुशर्मा वसूनां देवं राधो जनानां ॥
- ३ उदस्य शोचिरस्थादाजुह्वानस्य भीहुषः १
उद्धमासो अरूषासो दिविस्पृशः समग्निमिन्धते नरः ॥

NOTÆ.

2. *Dudravat*, alia Optativi (*let*) species. *Ānetum devān dravatu*. SAYAN. Hoc nuncii munere sæpe fungi videmus Agnim. Ita I. 1. 27.

ये यजत्र य ईडास्ते ते पिवन्तु जिह्वया १
मधोरग्ने वषट्कृतिं ॥
आकीं सूर्यस्य रोचनाद्विश्वान् देवानुषर्बुधः १
विप्रो होतेह वक्षति ॥

- “ Qui colendi, qui celebrandi *sunt*, ii omnes bibunto linguâ mellis oblationem, Agnis. Prope, ad solis ortum omnes deos mane vigiles vates arcessitor (i. e. Agnis) huc adducito.” Et mox ibidem.

युक्ष्व खरूषी रथे हरिते देव रोहितः १
ताभिर्देवानिहावह ॥

- “ Junge equos curruī splendido, deus, ascendensque cum iis deos huc advehe.”

VASISHTHÆ HYMNUS IN AGNIM.

(LIB. V. 2. 21.)

1. Cum laude vobis Agnim, *et* cum veneratione, roboris filium voco.
Dilectum sapientissimum regem, bonum sacrificem, universi
nuncium immortalem.
2. Is jungat splendidos, omnia tutantes *equos*, is properet *ad*
invitandos deos, multum vocatus,
Bene laudatus, venerandus, faustus, divitiarum præcellens
thesaurus inter homines.
3. Ejus splendor surgit, invocati, benefici,
Surgit fumus splendens, quando ignem accendunt viri.

NOTÆ.

3. Repetiri vides præpositionem, *ut*, loco verbi ipsius cum præpositione compositi, *udasthuh*.
Ita V. 2. 19.

उप त्वां सातये नरो विप्रासो यन्ति धीतिभिः १

उप क्षरा सहस्रिणी ॥

“ Adeunt te, propter felicitatem, viri sapientes cum sacrificiis ; *adit te etiam* vox
multisona.” Et V. 1. 13.

प्र वां गिरः शस्यमाना अवन्तु प्र स्तोमासो गीयमानासो अर्कैः १

“ Prosequuntur vos carmina recitata, *prosequuntur* hymni, enunciati cantibus.”
Adde insignem locum V. 4. 5.

अभि यं देवदितिर्गृणान्ति सवं देवस्य सवितुर्जुषाणा १

अभि सम्राजो वरूणो गृणन्त्यभि मित्रासो अर्यमा सजोषा ॥

“ Quem dea Aditis adorat, prolem divini Savitris reverita,

“ *Et quem adorant regni consortes Varunas aliique, quem Mitras aliique Aryamæ*
adorant, eadem religione conjuncti.”

- ४ तं त्वा दूतं कृण्महे यशस्तमं देवाना वोतये वह ।
 विश्वा सूनो सहसो मर्तभोजना रास्व तद्यत्वेमहे ॥
- ५ त्वमग्ने गृहपतिस्त्वं होता नो अध्वरे ।
 त्वं पोता विश्ववार प्रचेता यक्षि वेषि च वार्यं ॥
- ६ कृधि रत्नं यजमानाय सुक्रतो त्वं हि रत्नधा असि ।
 आ न ऋते शिशीहि विश्वमृत्विजं सुशंसो यश्च दक्ष ने ॥

१ पर्जन्याय प्रगायत दिवस्पुत्राय मीळ्षे ।
 स नो यवसमिच्छतु ॥

NOTÆ.

6. *Kṛdhi* pro vulgari *Kuru*, vid. PANIN. VI. 4. 102. Occurrit præterea etiam *Kṛi-nuhi*.—Imperativi in *dhī* vel *dhī* exeuntes satis frequenter occurrunt; e. g. Lib. I. 2. 19. *Imam me varuna śrudhī havam*, “hanc meam, Varunas, audi precem:” et Lib. V. 3. 8. *Na Indra vāryasya pūrdhi*, “nos, Indras, locupleta divitiis.” Unde firmatur BOPPII conjectura, *dhī* fuisse originarium Imperativi exitum, qui paullatim in *hi* extenuatus sit. Monere tamen debeo, hanc imperativi speciem in nulla adhuc radice obviam mihi factam esse, quæ juxta vulgaris linguæ regulas terminationem *hi*

4. Illum te nuncium facimus gloriosissimum: deos ad sacra advehe;
Omnigenas, o fili roboris, mortalium opes da, idque quod nos te rogamus.
5. Tu, Agnis, es domicilii dominus, tu sacrificex in nostro sacrificio.
Tu sacerdos, omnium exoptatissime, sapiens; immola, et fruiere optimo.
6. Da divitias supplici, o fausta peragens: tu enim divitiarum largitor es.
In nostro sacrifici diligentem fac omnem sacerdotem, et qui cultor *tui est*, ejus auge felicitatem.

VASISHTHÆ HYMNUS IN DEUM PLUVIUM.

(LIB. V. 7. 2).

1. Pluvium laudate, cœli filium, propitium:
Is nobis cibum dato.

NOTÆ.

assumeret. Sunt et alia quædam exempla in quibus vetus sermo *dh* exhibet, quod serius in *h* abiisse videmus. Olim dictum fuisse *dhita* pro *hita*, docemur a PANINI, VII. 4. 45. et *sadha* pro *saha* plus semel in ipsis Rig-Vedæ carminibus me legere memini.

1. *Mihlusha* a SAYANACHARYA plurimis in locis explicatur per *Kāmānām varshitā*. In YASCÆ glossario hæc vox non occurrit; sed cognata esse videtur cum *m̐hlu*, quod ille inter nomina “opes” significantia retulit, NIGH. II. 10.

- २ यो गर्भमोषधीनां गवां कृणोत्यर्वतां १
 पर्जन्यः पुरुषीणां ॥
- ३ तस्मा इदास्ये हविर्जुहोता मधुमत्तमं १
 इलां नः संयतं करत् ॥
-

- १ समिधा जातवेदसे देवाय देवहूतिभिः १
 हविर्भिः शुक्रशोचिषे नमस्विनो वयं दाशेमाग्नये ॥
- २ वयं ते अग्ने समिधा विधेम वयं दाशेम सुष्टुती यजत्र १
 वयं घृतेनाध्वरस्य होतर्वयं देव हविषा भद्रशोचे ॥
-

NOTÆ.

2. *Kṛñoti*. Radicem *krī* sæpissime juxta quintæ conjugationis normam inflexam reperias. Conf. PANIN. VI. 4. 102. De eodem Deo Pluvio alibi legimus (Lib. V. 7. 1.) *savatsam kṛñvan garbham oshadhīnām*, “prolificum reddens gremium herbarum.”
3. *Tasmā it* pro *tasmai it*. Hanc voculam *it* dixerim esse stirpem pronominis *idam*. Solet ea variis variorum pronominum casibus subjungi, sine ulla sensus mutatione. En tibi aliquot exempla. *Sa id deveshu gachhati* “is cum diis venit.” I. 1. 1. *Tam it sakṣitva īmahe* “eum in societatem desideramus.” I. 1. 19. *Ihendrāgnī upahvaye tayor it stomam uṣmasi* “huc Indram Agnimque voco: eorum laudi intenti sumus.” I. 2. 3. *Asmā it kāvyaṃ vacha uktham indrāya śansyaṃ* “illi Indræ

2. Qui prolem herbarum vaccarumque efficit, *et* equarum,
Pluvius, *atque* mulierum.
3. Illi *deorum* capiti butyrum offert *jucundissimum* :
Cibum nobis paratum reddito.

AD AGNIM.

(V. 2. 17.)

1. Holocausto divitem deum *et* divinis cantibus
Sacrificiisque clare lucentem venerabundi nos colimus Agnim.
2. Nos te, Agnis, holocausto colimus, nos *te* celebramus laude,
venerande,
Nos liquefacto butyro, oblationis sacrificex, nos butyro, clare
lucens deus.

NOTÆ.

laudatorius hymnus cantusque celebrandi *sunt*." IV. 2. 9. *Tam id dosha tām ushasi archayanti narah* "eum noctu, eum mane adorant homines." V. 2. 3.—*Ilā* a YASCA inter nomina "cibum" significantia recensetur, NIGH. II. 7.—*Karat* i. q. *karotu* : Optativus (*let*).

2. *Sushtutī* pro *sushtutyā*. Vid. PANIN. VII. 1. 39.—Repetitum pronomen *vayam* ipsius verbi anaphoram vivide supplet. Conf. Lib. VII. 8. 19.

युवं ह भुज्युं युवमश्विना वशं युवं शिजारमुशनामुपारथुः १

"Vos Bhujyum, vos, Asvini, Vasam, vos Sijaram *et hanc etiam* precem visitastis."
(Bhujyus, Vasas et Sijaras nomina sunt virorum, quos Asvini e periculis serva-
runt : Bhujyum sæpius memoratum inveni.)

३ आ नो देवेभिरुप देवहूतिमग्ने याहि वषट्कृतिं जुषाणः ।
तुभ्यं देवाय दाशत स्याम यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥

NOTÆ.

3. *Yūyam pāta svastibhiḥ sadā nah.* Hæc verba, quibus tanquam epiphonemate omnium deorum gratia implorari videtur, multis in diversos Deos hymnis in fine subjiuntur. Ita in hymno in Agnim, Lib. V. 2. 15.

त्वं वरुण उत मित्रो अग्ने त्वां वर्धन्ति मतिभिर्वसिष्ठाः ।

त्वे वसु सूषणनानि सन्तु यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥

- “Agnis! tu es Varunas, tu es Mitras; te colunt precibus Vasishthæ filii; a te opes cibusque illis fiant. Vos servate cum felicitate semper nos.” Et in hymno in Indram, Lib. V. 3. 8.

3. *Ad* nostrum *cum* diis sacrificium, Agnis, veni, oblationem gratam habens :

Tibi deo cultores simus. Vos servate cum felicitate semper nos.

NOTÆ.

इषं पिन्व मघवद्वः सुवीरं यूयं पात स्वस्तिभि सदा नः ॥

“ Cibus da sacrificantibus *nobis*, cum liberis bonis. Vos servate cum felicitate semper nos.”

In designandis singulis quos laudavi Rigvedæ hymnorum locis, *octonariam* sequutus sum totius collectionis divisionem. Vid. COLEBROOKE, l. c. pag. 388.

Quæ me rationes prohibeant, quominus illustris GUILIELMI AB HUMBOLDT et FRANCISCI BOPPII, præceptoris mei, ingeniossimis obsequar placitis de resolvendo prorsus Sanscritarum vocum in scriptura nexu, eas alio loco data opportunitate exponam.

THE

TO

THE

THE

THE

THE

THE

THE

EXCUSEBAT J. L. CON,
Great Queen Street, Lincoln's-Inn Fields.

THEOLOGY LIBRARY
CLAREMONT, CALIF.

A4473

23589

23589

PK Veda. Rgveda. Selections.
3012 Rig-Vedae specimen, edidit Fridericus
R6 Rosen. Londini, J. Taylor, 1830.
27p. 29cm.

Sanskrit and Latin on opposite pages.

I. Rosen, Frederick. II. Veda. Rgveda.
Latin. Selections. III. Title.

